

SUMMARY

S.V. Sumchenko. Converging Technologies: Philosophical Aspects of Understanding

The article defines the concept of «NBIC-convergence»; at the modern stage of civilization development of humanity converging technologies: nanotechnologies, biotechnologies, information technologies, cognitive technologies create an intensive synergetic interaction that opens up new prospects for evolution as a transformation process which is consciously directed. NBIC are interdisciplinary converging technologies. The concept of the association of converging technologies is technocratic. Nanotechnology stand as a synergistic order parameter in the NBIC, and the evolution of converging technologies follows their logic. It is stated that a holistic consideration of the process of formation of the synergetic complex of the associated converging technologies is considered in the context of the methodological paradigm of synergistic complexity. The principle of methodological complexity becomes transdisciplinary principle of transformative socio-cultural practices.

The need for the emergence of new methods of evaluation the effectiveness of these technologies and expertise in terms of ambiguous nature of innovation processes is indicated. Among the main research directions in this context allocate forecasting, futurology and expertise, which are closely interconnected. The consistency of the expertise, which is implemented through the interdisciplinarity approach is reveals. The components of techno-social expertise are analyzed. It is stated that techno expertise and its humanitarian area is one of the key factors for the sustainability and survival of society. Expertise of technical and technological innovation is a meta scientific character.

Key words: *high technologies, NBIC, convergence, the paradigm of synergetic complexity, techno-social expertise, forecasting, foresight, crowdsourcing.*

УДК 14:355.1+340.68

Б.В. Прокопенко

Сумський державний педагогічний
університет ім. А. С. Макаренка

МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ВІЙНІ: ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ

Стаття являє собою філософське дослідження проблеми розвитку сучасних соціогуманітарних технологій та їх використання у військових цілях. Її основною метою є розкриття найбільш небезпечного аспекту маніпулятивної сутності соціогуманітарних технологій – інформаційних війн та окреслені можливі варіанти подолання цієї небезпеки. Подані

основні дефініції інформаційної війни, на їх основі визначається основна мета їх проведення. Робиться наголос на високій небезпеці та неявному впливі на соціум. Створення сил спеціальних операцій розглядається як відповідь сучасним викликам розвитку інформаційного суспільства. Коротко описується історія створення сил спеціальних операцій, вказуються основні завдання, що ними вирішуються.

Ключові слова: соціогуманітарні технології, маніпулятивні технології, Ні-Німе технології, інформаційна війна, спеціальні операції, психологічні операції, сили спеціальних операцій.

Актуальність дослідження. Бурхливий прогрес комплексу NBICS призводить до прискорення змін в оточуючому середовищі, а викликані ним ефекти створюють величезні можливості для маніпулювання індивідуальною і колективною свідомістю. Найбільш яскравим прикладом таких маніпуляцій є інформаційна війна, і чим вищий рівень розвитку і сфера охоплення інфосередовища, тим небезпечнішою вона стає. Звичайно, як і «класична» війна, інформаційна війна спрямована на руйнування, що ставить певні задачі перед соціумом та державами – задачі недопущення, попередження та захисту. Але населення зазнає не тільки зовнішнього впливу: інформаційні технології стали найбільш прибутковими, найбільш комерційно ефективними, а інформаційною елітою стають люди, що приймають участь у формуванні свідомості. В результаті в межах кожного суспільства виникає глибока суперечність між тими, хто здійснює формування суспільної та індивідуальної свідомості, яка створює нову реальність, і основною масою населення, яка в силу специфіки своєї діяльності не має доступу до істинної інформації та є об'єктом маніпуляцій.

Мета даної статті полягає у розкритті найбільш небезпечного аспекту маніпулятивної сутності соціогуманітарних технологій – інформаційних війн та окресленні можливих варіантів подолання цієї небезпеки.

Як було вказано у наших попередніх роботах [10], поняття соціогуманітарні або Ні-Німе технології досить широке та має багато трактувань. Основні з визначень цього елементу комплексу NBICS є такими. Під **соціогуманітарними** або **Ні-Німе** технологіями розуміють «технології зміни людської свідомості» [4, 71] або навіть «технології безпосередньої зміни людини» [1, 24]. Сама ж людина «розглядається як соціотехнічна система, а її свідомість – як технологічний об'єкт, яким можна керувати, задаючи певну програму дій» [2, 93]. Український дослідник В. Чешко розуміє під Ні-Німе «високі технології, предметом яких є перетворення біосоціальної природи людини, тобто трансформація її генетичного, когнітивно-логічного й соціокультурного кодів» [14, 101].

«Об'єктом Hi-Hume технологій є людина в усіх її вимірах, тобто Мікрокосм, що охоплює світ людських генів, людський геном, генокод, тілесність, людську нейросистему. З урахуванням сказаного, легко зрозуміти, чому цю категорію технологій позначають терміном «гуманотехнології» [7].

Сутність технологій Hi-Hume – у маніпулятивному характері. В умовах глобалізації й інформаційної революції, обумовленої високими інформаційними технологіями, маніпуляція стає не лише якісно іншою, але й можливою у відношенні до всього населення світу [15, 155].

Hi-Hume значно відрізняються від технологій індустріального й доіндустріального суспільств. Значний вплив цих технологій на соціокультурну галузь пояснюється тим, що взаємодія культури й високих технологій – це інформаційний процес. Високі соціогуманітарні технології є синтезом науки, мистецтва і технологічного знання [3, 242].

Передусім, до Hi-Hume технологій можна віднести маркетингові і бізнес-технології, основне завдання яких – управління поведінкою споживача, формування нових, у тому числі символічних і емоційних потреб, а також управління персоналом, зокрема, бізнес-інжиніринг, орієнтований на створення нових бізнес-проектів; реінжиніринг, що займається реорганізацією бізнес-проектів; кризові технології, що управляють кризами у галузі бізнесу; коучінг-технології, націлені на створення бізнес-команди, зміцнення внутрішньокорпоративного духу, мотивування персоналу, запобігання або усунення конфліктів у колективі. Також до Hi-Hume технологій відносяться PR-технології, високі політтехнології, технології інформаційних війн.

Якщо розглядати нові інформаційні технології як зброю, то необхідно зазначити, що вони здатні обернутися для людства катастрофою, адже в якості інструмента політики інформаційна війна означає панування одного суспільства шляхом обдурення народу іншої країни.

Феномен інформаційної війни є об'єктом міждисциплінарних досліджень. Дослідженням певних його елементів займалися: Е. Тофлер (аналізував феномен інформаційної війни з позицій настання «третьої хвилі» розвитку суспільства). Значний внесок у дослідження суті інформації належить П. Сорокіну, П. Друкеру, М. Кастельсу. Їх концепції багато в чому стали основою для майбутніх різновекторних досліджень інформаційних війн.

Одним з найперших фахівців (праці яких доступні широкому колу читачів), який розглядав феномен інформаційних воєн, був М. Маклюєн у 1960 роках ХХ століття. Він проголосив, що в наш час економічні зв'язки і відносини все більше набирають форми обміну знаннями, а не товарами. А засоби масової комунікації самі є новими «природними ресурсами», що примножують багатства суспільства [8]. Уже в той час було відомо, що «інформаційна війна» ведеться за допомогою інформаційних технологій, використовуючи найбільш передові розробки тих часів. Інформаційна зброя формує нові уявлення,

причому всеохоплюючий вплив інформаційного середовища призводить до того, що «земна куля тепер – не більше, ніж село» [8, 7].

Пізніше термін «інформаційна війна» використали у 1985 р. у Китаї, причому спираючись на працю давньокитайського теоретика війн Сунь-Цзи. В трактаті «Мистецтво війни» він зазначав: «У будь-якій війні, як правило, найкраща політика зводиться до захоплення держави в цілому... Здобути сотні перемог у бою – це не межа мистецтва. Підкорити супротивника без бою – ось вінець мистецтва» [6].

Яку ж сутність має поняття «інформаційна війна»? Існує безліч визначень, ми розглянемо декілька найбільш поширених.

У найбільш загальному сенсі інформаційна війна – це сукупність організаційних механізмів та операцій з управління й використання інформації, спрямованих на отримання оперативної переваги над ворогом. Ведення інформаційної війни передбачає застосування двох типів зброї: програмно-технічної та соціально-психологічної [5, 28]. Прикладами програмно-технічної зброї в інформаційній війні можуть слугувати комп'ютерні віруси, хакерські атаки тощо.

У книзі Д. Прокоф'єва «Інформаційна війна і інформаційна злочинність» наведено таке визначення: інформаційна війна – це дії, розпочаті для досягнення інформаційної переваги шляхом завдання шкоди інформації, процесам, що базуються на інформації та інформаційних системах супротивника при одночасному захисті власної інформації, процесів, що базуються на інформації та інформаційних системах. Основні методи інформаційної війни – блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивника [12].

За визначенням першого заступника директора Федерального агентства урядового зв'язку та інформації Росії В. Маркоменка, інформаційна війна – «це комплекс заходів і операцій, що провадяться в конфліктних ситуаціях, в яких інформація є водночас зброєю, ресурсом і метою» [13, 7].

Виходячи з вищевказаного, розуміємо, що мета інформаційної війни – послабити моральні та матеріальні сили супротивника або конкурента та зміцнити власні. Вона передбачає реалізацію заходів пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній сферах. При веденні інформаційної війни начебто немає людських жертв, видимих руйнувань. Але це тільки на перший погляд і в цьому криється основна небезпека: деструктивні процеси в соціумі призводять до падіння економіки, занепаду виробництва, морального виснаження та зневіри населення тощо – тих наслідків, які зазвичай притаманні і звичайним військовим «видимим» конфліктам. І як у звичайній війні, держава повинна не лише оборонятися, а й вести наступальні дії по відношенню до агресора. Крім того, необхідним є вироблення стратегії та тактики ведення боротьби в інформаційному полі та створення структури, яка

буде займатися аналізом та збором необхідної інформації для боротьби на випередження опонента.

Як засвідчила практика воєнних конфліктів протягом останніх 50-60 років, звичайні ЗС є абсолютно безпомічними в воєнних конфліктах, в яких іррегулярні та інформаційно-диверсійні методи збройної боротьби є превалюючими (В'єтнам, Афганістан, Ірак тощо). Спроби адаптувати масові армії провідних країн світу до дій в таких конфліктах виявилися невдалими.

На думку Г. Почепцова, інформаційна цивілізація не сприймає дій у фізичному просторі, перемогу вона вбачає в інформаційному і віртуальному просторах [9]. Тому структура збройних сил переважної більшості країн світу, адаптуючись під виклики і загрози безпеці в сучасному світі, зазнала змін. В їх складі з'явився новий компонент – сили спеціальних операцій.

За оцінками фахівців військової справи, у нинішньому столітті найбільше будуть затребувані спеціальні методи адресного впливу на джерело загрози, що ґрунтуються на технологічній та інформаційній перевазі протиборчої сторони. Крім того, сучасні політичні або воєнні умови можуть призвести до необхідності використання прихованих методів вирішення кризових ситуацій, які відзначаються високим рівнем фізичного та політичного ризику, що не можна порівняти з притаманним класичному військовому протиборству. Ці операції, які належать до спеціальних, вимагають застосування нечисельних, але при цьому високоефективних сил і засобів, які дають змогу досягти стратегічних або оперативних цілей.

Спеціальні операції проводяться не тільки у воєнний час, але й у мирний, під час кризових ситуацій і збройних конфліктів та воєн на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях. Вони також мають тенденцію до розвитку і подальшого зростання їх місця та ролі у гарантуванні національної безпеки різних країн світу.

Проте в сучасних умовах лише деякі держави мають чітко розроблені доктрини розвитку і застосування сил спеціальних операцій (або їхніх аналогів), серед яких можна згадати США, Великобританію, Росію, Францію та Ізраїль. Це не випадково, тому що сучасні кризи можуть призвести до використання прихованих методів їх вирішення, які мало схожі з умовами проведення звичайних операцій так званого «класичного» військового протиборства. Ці заходи, більшість яких належать до спеціальних операцій, потребують застосування нечисленних і водночас високоефективних сил та засобів, що дають змогу досягти стратегічних або оперативних цілей.

Вперше в світі сили спеціальних операцій були сформовані у 1952 році в США під назвою війська спеціального призначення. Їх основним призначенням у мирний час була підготовка умов і безпосередня участь в організації підбивних акцій та партизанської війни на закордонних територіях з метою усунення урядів країн або надання допомоги проамериканським режимам у їх боротьбі проти внутрішньої опозиції. Крім того, передбачалось їх застосування у

розвідувальній діяльності, визволенні власних громадян, які стали заручниками, та військовополонених. У воєнний час, крім наведених завдань, на них покладалось здійснення розвідувально-диверсійних операцій в тилу противника і збирання розвідувальних даних в інтересах угруповань збройних сил США на театрі військових дій [11, 15].

На підставі узагальнення бойового досвіду, у 2006 році була створена програма подальшого розвитку формувань спеціальних операцій збройних сил США. Основні зусилля при цьому були зосереджені на їх найчисленнішому компоненті, який перебуває у Сухопутних військах. Головна мета цієї програми – підвищення можливості та здатності ССО до провадження глобальної нетрадиційної війни (*unconventional warfare*). На думку американських військових спеціалістів, вона являє собою дії, які містять широкий спектр військових та напіввійськових операцій, найчастіше тривалих, що здійснюються здебільшого через місцеві сили або війська, які діють під виглядом військ іншої країни, спільно з ними або за їх допомогою.

До типових завдань ССО відносяться:

- 1) рейди та сучасні бойові дії;
- 2) психологічні операції (*Psy-Ops*);
- 3) здобуття розвідувальної інформації за лінією фронту;
- 4) робота «цивільної адміністрації» (залучення на свій бік населення);
- 5) створення агентурних мереж;
- 6) навчання іноземних армій, поліцейних і безпекових сил (так зване «примноження сили»);
- 7) пошук, евакуація й доставка полонених, заручників;
- 8) медична допомога;
- 9) впровадження в структуру спецслужб і військових організацій з метою шпигунства або знищення людей, що представляють загрозу державі (в тому числі і на території інших держав);
- 10) підготовка до переворотів, повалення режимів;
- 11) виявлення, ідентифікація та визначення цілей для власних засобів ураження;
- 12) антитерористичні операції.

Склад сил спеціальних операцій різних країн варіюється досить широко, в залежності від сукупності та пріоритетності нагальних задач, але завжди існують як мінімум 2 типи підрозділів: висококваліфікований армійський спецназ, так і підрозділи, що проводять ІПСО – інформаційно-психологічних спеціальні операції. Тобто таких собі, за їхнім визначенням, «військових політтехнологів», які працюють над тим, щоб деморалізувати психологічний стан ворога й змусити його до поразки. Але також працюють із цивільним населенням, готують ґрунт для спеціальних операцій і займаються військовою аналітикою.

У широкому сенсі спеціальні операції – це операції, що проводяться з метою отримання значного політичного, військового, економічного,

соціального, інформаційного, психологічного та інших ефектів, спрямованих на здобуття та утримання впливу на визначені цільові соціальні групи та суспільно-політичні кола суспільства противника (а також певні верстви власного населення, безпосередньо залученого в конфлікті), і вимагають унікальних способів застосування, тактичних прийомів, оснащення та підготовки особового складу.

В нашому дослідженні ми основну увагу приділяємо інформаційно-психологічним операціям, які є прямими наслідками розвитку сфери інформаційно-мережових технологій, а іноді – виступають каталізатором і «замовником».

Психологічні операції (англ. PSYOP) – комплекс заходів, що передбачає передачу вибраної інформації аудиторії для впливу на емоційний стан і спосіб мислення, а через неї опосередковано на поведінку та рішення урядів, груп чи лідерів. Вони мають ґрунтуватися на реальності, тематика та повідомлення повинні узгоджуватися між собою, а конструйована «реальність» має бути так чи інакше прийнятною для будь-якої аудиторії. В армії США, наприклад, діють чотири групи, що займаються психологічними операціями. Є навіть чітка класифікація інформаційних продуктів: білі – це офіційні заяви чи дії ініціатора або сторін, тісно пов'язаних із ним; сірі – коли важко визначити джерело інформації; чорні – коли інформація надходить нібито від ворожої сторони, а насправді грає на користь стратегічних інтересів ініціатора (який, утім, заперечує причетність).

Висновки. Стрімкий розвиток комплексу NBICS призводить до прискорення змін в оточуючому середовищі, а викликані ним ефекти створюють величезні можливості для маніпулювання індивідуальною і колективною свідомістю. Виходячи з аналізу різних визначень соціогуманітарних технологій, ми бачимо, що сутність технологій Hi-Hume – у маніпулятивному характері, причому стрімкий розвиток інформаційних технологій спрощує можливість впровадження та застосування технологій маніпулювання свідомістю та поведінкою людей на міждержавному рівні. Це призводить до постійного втручання в інформаційну сферу, щосекундної підміни або коригування інформації, формування потрібних настроїв та світогляду певних соціальних груп та суспільства в цілому в інтересах маніпуляторів.

Це є філософською проблемою загальнолюдського масштабу, тому що зачіпає все без виключення людство, людина постає вже не як самостійний суб'єкт, а предмет для виконання чужої волі.

Вказана особливість повною мірою використовується при веденні інформаційних воєн, метою яких є послаблення моральних і матеріальних сил супротивника або конкурента та зміцнення власних. Вони передбачають реалізацію заходів пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній сферах. Основні методи інформаційної війни –

блокування або спотворення інформаційних потоків та процесів прийняття рішень супротивника.

І як у звичайній війні, держава повинна не лише оборонятися, а й вести наступальні дії по відношенню до агресора. Крім того, необхідним є вироблення стратегії та тактики ведення боротьби в інформаційному полі та створення структури, яка буде займатися аналізом та збором необхідної інформації для боротьби на випередження опонента – сил спеціальних операцій. В сучасних умовах зміни характеру загроз національній безпеці військово-політичне керівництво розвинених країн розглядає сили спеціальних операцій в ролі одного із головних інструментів щодо виконання широкого кола завдань, які виникають як у мирний час, так і в кризовій ситуації або в ході бойових дій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Делягин М. Г. Мировой кризис: Общая теория глобализации / М. Г. Делягин. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 333с.
2. Жукова Е. А. Hi-Hume: динамика границ образовательных систем / Е. А. Жукова // Высшее образование в России. – 2009. – № 10. – С. 92–96.
3. Жукова Е. А. High-Tech: феномен, функции, формы / Е.А. Жукова. – Томск: Изд-во Томского гос. пед. ун-та, 2007. – 376 с.
4. Жукова Е. А. Hi-Tech и Hi-Hume: новые требования к подготовке профессионала / Е. А. Жукова // Вестник ТГПУ. Серия: Гуманитарные науки (экономика). 2005. – Вып. 5 (49). – С. 70–72.
5. Кочетков В. В. Социология межкультурных различий / В. В. Кочетков. – М. : Социум, 2000. – 258 с.
6. Ліпкан В. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс] / В. Ліпкан, Ю. Максименко, В. Желіховський. – Режим доступу : http://mobile.pidruchniki.com/15800119/politologiya/ponyattya_zmist_zagroz_informatsiy_niy_bezpetsi
7. Лукьянец В. С. Горизонты гуманитарии: проблема постчеловеческого будущего / В. С. Лукьянец, О. Соболев // Філософія освіти. – № 3 (5). – 2006. – С. 145–164.
8. Маклюэн М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека [Текст] / Пер. с англ. В. Николаева; Зacl. ст. М. Вавилова. – М.; Жуковский: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. – 464 с.
9. Почепцов Г. Росія і Україна у співставленні їх комунікативно-пропагандистських можливостей [Електронний ресурс] / Г. Почепцов. – Режим доступу : <http://osvita.mediasapiens.ua/material/33291>
10. Прокопенко Б. Соціогуманітарні технології: маніпулятивний аспект. / Б. Прокопенко // Філософія науки: традиції та інновації. Наук. журнал. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – № 1 (11). – С. 84–92.

11. Семенов С. Войска специального назначения армии США / С. Семенов // Зарубежное военное обозрение. – 1986. – № 6. – С. 15–22.
12. Сливка В. Інформаційна війна проти України: міф чи реальність? [Електронний ресурс] / В. Сливка. – Режим доступу : <http://intkonf.org/slivka-vv-informatsiyna-viyna-proti-ukrayini-mif-chi-realnist/>
13. Фомін О. Сутність поняття «інформаційна безпека» [Електронний ресурс] / О. Фомін, О. Рось. – Режим доступу: defpol.org.ua/site/index.php/en/publikaci/doc_download/25
14. Чешко В. Ф. О субстанциональности человеческого разума, психогенетике и Hi-Hume технологиях (натурфилософское эссе) / В. Ф. Чешко // Социальная экономика. – 2009. – № 1. – С. 92-106.
15. Чумаков А. Н. Глобализация. Контуры целостного мира / А. Н. Чумаков. – М.: Проспект, 2005. – 430 с.

REFERENCES

1. Delyagin M. G. Mirovoy krizis: Obshchaya teoriya globalizatsii / M. G. Delyagin. – М.: INFRA-M, 2003. – 333 s.
2. Zhukova Ye. A. Hi-Hume: dinamika granits obrazovatel'nykh sistem / Ye. A. Zhukova // Vyssheye obrazovaniye v Rossii. – 2009. – № 10. – S. 92-96.
3. Zhukova Ye. A. High-Tech: fenomen, funktsii, formy / Ye.A. Zhukova. – Tomsk: Izd-vo Tomskogo gos. ped. un-ta, 2007. – 376 s.
4. Zhukova Ye. A. Hi-Tech i Hi-Hume: novyye trebovaniya k podgotovke professionala / Ye. A. Zhukova // Vestnik TGPU. Seriya: Gumanitarnyye nauki (ekonomika). 2005. – Vyp. 5 (49). – S. 70-72.
5. Kochetkov V. V. Sotsiologiya mezhkul'turnykh razlichiy / V. V. Kochetkov. – М. : Sotsium, 2000. – 258 s.
6. Lípkan V. Ínformatsiyna bezpeka Ukraїni v umovakh êvroíntegratsiї [Yelektronniy resurs] / V. Lípkan, YU. Maksimenko, V. Zhelíkhovs'kiy. – Rezhim dostupu : http://mobile.pidruchniki.com/15800119/politologiya/ponyattya_zmist_zagroz_informatsiyniy_bezpetsi
7. Luk'yanets V. S. Gorizonty gumanitarii: problema postchelovecheskogo budushchego / V. S. Luk'yanets, O. Sobol' // Fílosofíya osvítí. – № 3 (5). – 2006. – S. 145-164.
8. Maklyuen M. Ponimaniye Media: Vneshniye rasshireniya cheloveka [Tekst] / Per. s angl. V. Nikolayeva; Zakl. st. M. Vavilova. – М.; Zhukovskiy: «KANON-press-TS», «Kuchkovo pole», 2003. – 464 s.
9. Pocheptsov G. Rosíya í Ukraїna u spívstavlenní íkh komuníkativno-propagandists'kikh mozhlivostey [Yelektronniy resurs] / G. Pocheptsov. – Rezhim dostupu : <http://osvita.mediasapiens.ua/material/33291>
10. Prokopenko B. Sotsiógumanítarní tekhnologíi: manípulyativniy aspekt. / B. Prokopenko // Fílosofíya nauki: traditsiї ta ínnovatsiї. Nauk. zhurnal. – Sumi: SumDPU ímení A. S. Makarenka, 2015. – № 1 (11). – S. 84–92.

11. Semenov S. Voyska spetsial'nogo naznacheniya armii SSHA / S. Semenov // Zarubezhnoye voyennoye obozreniye. – 1986. – № 6. – S. 15–22.

12. Slivka V. Інформаційна війна проти України: миф чи реалізм? [Електронний ресурс] / V. Slivka. – Режим доступу : <http://intkonf.org/slivka-vv - informatsiynaya-viyna-proti-ukrayini-mif-chi-realnist/>

13. Fomín O. Sutnist' ponyattya «інформаційна безпека» [Електронний ресурс] / O. Fomín, O. Ros'. – Режим доступу: defpol.org.ua/site/index.php/en/publikaci/doc_download/25

14. Cheshko V. F. O substantsional'nosti chelovecheskogo razuma, psikhogenetike i Hi-Hume tekhnologiyakh (naturfilosofskoye esse) / V. F. Cheshko // Sotsial'naya ekonomika. – 2009. – № 1. – S. 92–106.

15. Chumakov A. N. Globalizatsiya. Kontury tselostnogo mira / A. N. Chumakov. – М.: Проспект, 2005. – 430 с.

АННОТАЦИЯ

Б.В. Прокопенко. Манипулятивные технологии в информационной войне: проблемы защиты.

Статья представляет собой философское исследование проблемы развития современных социогуманитарных технологий и их использования в военных целях. Её основной целью является раскрытие наиболее опасного аспекта манипулятивной сущности социогуманитарных технологий – информационных войн и очерчивание возможных вариантов преодоления этой опасности. Представлены основные дефиниции информационной войны, на их основе определяется основная цель её проведения. Делается акцент на высокой опасности и неявном влиянии на социум. Создание и развитие сил специальных операций рассматривается как ответ современным вызовам развития манипулятивных технологий и информационного общества в целом. Кратко описывается история создания сил специальных операций, указываются основные задачи, которые они решают.

Ключевые слова: социогуманитарные технологии, манипулятивные технологии, Hi-Hume технологии, информационная война, специальные операции, психологические операции, силы специальных операций.

SUMMARY

B.V. Prokopenko. Manipulation technologies in information warfare: problems of defence.

Progress of complex NBICS results in the acceleration of changes in an environment, and the effects caused by him create enormous possibilities for manipulation individual and collective consciousness. The article is philosophical research of problem of development of modern sociotechnologies and use of them in military aims. Her primary purpose is opening of the most dangerous aspect of manipulation essence of sociotechnologies – information warfares, and lineation of

possible variants of overcoming of this danger. Basic definitions of informative war are presented, on their basis the primary purpose of her realization is determined. An accent is done on a high danger and non-obvious influence on society. Creation of special operations forces is examined as an answer to the modern calls of development of manipulation technologies and information society on the whole. History of creation is briefly described, the basic tasks decided by forces of the special operations are specified. Priority to date gives oneself up to the psychological operations.

The rapid development of complex NBICS leads to faster changes in the environment, and caused it effects create huge opportunities for the manipulation of individual and collective consciousness. Based on the analysis of different definitions of humanities technology, we see that the essence of technology Hi-Hume - manipulative in nature, with the rapid development of information technology simplifies the possibility of introduction and application of manipulation and human behavior at the international level. This leads to constant interference in the information sphere per second substitution or adjustment of the information forming the right mood and outlook of certain social groups and society in the interests of manipulators.

This is a philosophical problem of universal scale, because it affects all humanity without exception, people no longer appears as a separate entity and subject to fulfillment of the will of others.

Said feature fully used in the conduct of information warfare aimed at weakening the moral and material forces of the enemy or competitor and the strengthening of its own. They include the implementation of measures propaganda effect on the human mind in the ideological and emotional areas. Basic methods of information war - blocking or distortion of information flows and decision-making processes of the enemy.

Keywords: *sociotechnologies, technologies of manipulation, Hi-Hume technologies, information warfare, special operations psy-ops, special operations forces.*

УДК 141.7 «71

Н.М. Зленко

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка

ТЕХНОЛОГІЇ МАСОВОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті узагальнюються існуючі думки щодо визначення сутності, змісту і ролі маніпуляції та технологій масової маніпуляції, з'ясовано їх системні відношення як фактору зовнішнього впливу на поведінку людини.